

можна розробити стратегію, яка враховує особливості конкретної діяльності в умовах глобалізаційних процесів.

Література:

1. Гелеверя Є. М., Сергієнко Ю. І. Вплив глобалізаційних процесів на національну економіку України. *Бізнес Інформ*. 2022. №1. С. 33–38.
2. Поручник А.М. Національний інтерес України: економічна самодостатність у глобальному вимірі: Монографія. К.: КНЕУ, 2008. 352 с.
3. Старостіна А. Суперечливі шляхи економічної глобалізації. *Економіка України*. 2008. №8. С.58-65.
4. Dollar, D., Y. Ge, and X. Yu «Institutions and Participation in Global Value Chains», *Global Value Chain Development Report Background Paper*, World Bank. 2016. Washington, DC.
5. Ковальов А.В. Вплив глобалізації на економіку підприємств на їх інноваційну діяльність. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*, 2013. Вип. 1. Т. 3. с. 47-50.
6. Швед, Т. В., Біла І. С. Вплив глобалізації на розвиток національних підприємств: теоретичні аспекти. *Вісник соціально-економічних досліджень*. Одеса: Одеський Національний економічний університет. 2013. № 2 (49). Ч. 1. – С. 81-90.

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ І НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ УКРАЇНИ

З. Д. КАЛІНІЧЕНКО, канд. екон. наук., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна

Сьогодні Україна, як і переважна більшість країн світу, переживає складний період з новими викликами соціального, економічного та політичного характеру, що вплинули на всі сфери суспільного життя. Суспільно-економічні реалії функціонування господарських систем в умовах загроз і ризиків, «нової реальності», що пов'язана з війною, дають підстави зробити висновок про необхідність зміни управлінських механізмів та умов господарювання.

Все ще не приватизована велика частина державного сектору в економіці, слабкий розвиток галузей виробництва не дають впевненості на стрімке економічне зростання та залучення інвестицій.

Для країни до війни була характерною практика державної підтримки бюджетоформуючих та експортоорієнтованих галузей, які визначали сировинний характер української економіки. В урядових програмах передбачалось стимулювання розвитку малого бізнесу. Однак охочих інвестувати у стартапи та реалізацію інвестиційних проектів з різних важливих причин не було, виключаючи окремі випадки. Після закінчення війни слід сподіватись на можливості для розвитку бізнесу. Важливо, щоб держава, орієнтуючись на розвиток, підтримала середній і малий бізнес.

Повоєнний економічний бум в Україні можливий лише в тому разі, якщо заходи економічної політики держави реалізовуватимуться на основі послідовної стратегії розвитку та створення сприятливого інвестиційного клімату. Нові

пріоритети української стратегії мають змінити бюджетні орієнтири держави. Замість переобтяження державного бюджету соціальними програмами та вимушених випадків витрачання бюджетних коштів на так зване «латання дірок», основний акцент має бути зроблений на фінансуванні оборонних програм та розбудові військово-промислового комплексу[1].

Крім того, бюджетне фінансування, пов'язане з соціальним захистом, необхідно проводити адресно, спрямовувати на гарантування населенню базових послуг, а також на підтримку соціальної політики за взірцем скандинавських країн.

Вирішення переважної більшості соціальних проблем громадян України має відбуватися в основному за рахунок стимулювання їх самозайнятості, включаючи зменшення податкового навантаження на працю, та впровадження дієвого механізму громадських робіт. Це створить передумови для зростання доходів громадян, зменшення рівня їх безробіття та працевлаштування в легальному секторі економіки, який дає змогу отримати значно вищий рівень соціальних гарантій ніж у тіньовому секторі.

Повоєнна національна політика повинна базуватись на гарантіях незалежності та безпеки держави і вже сьогодні потребує нових шляхів економічного розвитку, які б не нав'язувалися Україні, а забезпечували прибутки та розвиток.

Поставлене першочергове завдання – зробити структурну перебудову ринкового типу, тобто фактично створити потужну економічну систему, яка б синтезувала власні історичні здобутки і враховувала досвід розвинутих країн Заходу.

Структурна перебудова може проходити важко, без належного впливу та інвестиційної підтримки виробництв, які б забезпечили нормальний відтворювальний процес у межах національної економіки, спрямованих на забезпечення, зміцнення економічної незалежності держави. Відхід від такої спрямованості може мати досить негативні наслідки, аж до перетворення нашої держави у справжній придаток країн Заходу.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС визначає необхідність наближення вітчизняних підходів щодо формування інноваційної політики до європейських. Зокрема, Комісія ЄС багато уваги приділяє інноваційному розвитку регіонів, що втілено у стратегіях смарт-спеціалізації[2]. Вони ґрунтуються на підтримці розвитку унікальних галузей або видів економічної діяльності. Більше того, наявність таких стратегій є однією з умов отримання коштів на фінансування проєктів зі структурних фондів ЄС.

Крім впливу на чинники внутрішніх загроз економічній безпеці, слід враховувати наявність політичних, воєнних та економічних зовнішніх загроз. Необхідним є стратегічний курс держави на співпрацю з Організацією Північноатлантичного договору, на інтеграцію національної економіки до європейського економічного простору й досягнення Україною відповідності Копенгагенським критеріям членства в ЄС. Україна має розвивати взаємовигідне економічне співробітництво з провідними державами Європи.

Соціальна спрямованість економіки в Україні також має свої особливості.

Система соціальних гарантій, створена за часів панування командно-адміністративної системи, фактично зруйнована. Нова політика соціального спрямування, що випливає з процесу соціалізації капіталу, перебуває в стадії формування. Важлива регулююча, координуюча та цілеспрямована роль у цих умовах належить державі, державному управлінні з новими принципами і підходами.

Для повоєнної України особливий акцент буде мати міжнародний трансфер технологій – один із векторів інноваційного розвитку національної економіки. Вже сьогодні спостерігається практичний інтерес до вивчення аспектів міжнародного трансферу технологій, його особливостей та тенденцій розвитку, зокрема у військово-технічній сфері.

Вітчизняні підприємства оборонно-промислового комплексу до війни мали значний науково-технічний потенціал і технологічну базу, що дозволяла розробляти та виробляти системи озброєння, військову та спеціальну техніку тощо. Проте, для успішного експорту військових технологій підприємств ОПК в Україні необхідно суттєво підвищити якість системи охорони інтелектуальної власності як важливого інструменту міжнародних економічних відносин.

На сьогодні переважна більшість вітчизняних військових технологій не запатентована навіть в Україні. Немає і прикладів отримання іноземних патентів на вітчизняні військові технології, що свідчить про недостатню увагу органів державної влади, керівництва підприємств ОПК та безпосередньо авторів-розробників технологій до патентування та збільшення обсягів експорту військових технологій[3]. В цьому питанні в Україні у всіх галузях проблеми і невідповідність вимогам розвинених ринкових умов та четвертій стадії науково-технічного прогресу.

Таким чином, однією з головних умов зростання національної економіки та забезпечення ефективної економічної безпеки України є запровадження інноваційних технологій. Це стосується і військово-технічної сфери, оскільки виробництво зброї та військової техніки в Україні має важливе значення не тільки для сектору безпеки країни, а й для посилення міжнародного іміджу держави. Військово-технічна сфера має стати одним із пріоритетних напрямів України, оскільки формування системи є запорукою зростання економіки в довгостроковій перспективі та забезпечення суспільного добробуту країни.

Стагнація промисловості в Україні є причиною багатьох проблем та послаблення національної економіки в цілому. З занепадом промисловості пов'язаний екстенсивно-затратний розвиток економіки, а як наслідок цього - нераціональна галузева і територіальна структури господарства, практично повна відсутність необхідної екологічної інфраструктури, технологічна відсталість не лише виробництва, а й багатьох інших сфер. Це дає підстави стверджувати, що однією з причин «аграризації» країни є структурні диспропорції, які сягають корінням ще в минуле століття і не є лише наслідком прорахунків на різних етапах реформування промислового сектора за час незалежності, як це іноді стверджують.

Усе це дозволяє зробити загальний висновок про необхідність розробки науково-методичного інструментарію управління збалансованим розвитком

промислових підприємств з огляду на те, що підходи, які існують, не повною мірою задовольняють потребам забезпечення зростання економіки України.

За результатами дослідження управління новою структурою та політикою національної системи слід підтвердити, що змінились головні параметри в процесі адаптації до зовнішніх умов функціонування і критичних зрушень, а й забезпечують стабілізацію; стабілізаційні параметри розвитку залежать від набутих на попередніх етапах еволюційних і структурних ознак системи. Для національної системи процес формування нової економічної політики і національних інтересів України визначається новими параметрами.

Література:

1. Стратегія економічної безпеки до 2025 року. Економічна правда. 10.03.2021р. <https://www.epravda.com.ua/news/2021/03/10/671791/t> (дата звернення: 2.02.2023)
2. Мелих О. Фінансова безпека держави: сутність, критерії оцінки та превентивні заходи зміцнення. Економічний аналіз. 2021. Т.20(2). С.266-272.
3. Незалежна Україна в координатах сталого розвитку: Монографія / [В. В. Корнеєв, В. В. Микитенко, та ін.]. Чернігів: ЧНТУ, 2019. 770 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЇ РОЗРОБКИ НАЦІОНАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Л. В. КОРОЛЬЧУК, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк, Україна

Участь у Саміті ООН зі сталого розвитку в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку у вересні 2015 року, в рамках якого було прийнято підсумковий документ року «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», обумовила необхідність адаптації національних стратегій соціально-економічного розвитку держав світу до визначених 17 Цілей сталого розвитку.

Дослідження методології розробки національних стратегій сталого розвитку є важливим в контексті підвищення конкурентоспроможності економік країн світу в умовах сучасного глобалізованого світу для усіх цивілізованих держав і для України зокрема, адже дозволяє запозичувати найпрогресивніший досвід та орієнтуватися на найуспішніші практики державного стратегічного планування на засадах теорії сталого розвитку.

На особливу увагу заслуговує підхід до управління стратегіями сталого розвитку на основі безперервного вдосконалення Б. Далал-Клейтона і С. Баса на основі висновків про те, що країни переходять від сталих генеральних планів і разових ініціатив до наборів скоординованих механізмів і тривалих процесів моніторингу, навчання та вдосконалення [1]. Згідно даного підходу, країни задля досягнення Цілей сталого розвитку схильні розробляти 4 види стратегій[2]:

1. Комплексна, багатовимірна стратегія сталого розвитку – єдиний документ і процес, що охоплює економічні, соціальні та екологічні виміри сталого розвитку, найчастіше асоціюється з терміном «Національна стратегія